rijksuniversiteit groningen / scholierenacademie

VIJANDEN VERZOENEN

Docentenhandleiding

rug.nl/lespakketten

VOLLE
MELK

MAGERE
YOGHURT
KARNE
MELK

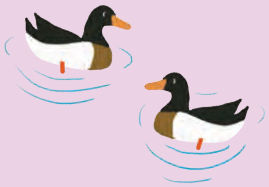

COLOFON

Jaar van uitgave: 2025
Versie: 1

Dit lespakket bestaat uit de volgende onderdelen: docentenhandleiding en het spel Vijanden Verzoenen.

Dit lesmateriaal is ontwikkeld door een multidisciplinair ontwikkelteam binnen de Scholierenacademie van de Rijksuniversiteit Groningen. Tijdens de ontwikkelperiode werkt de Scholierenacademie samen met wetenschappers, uitwisselingsdocenten en leraren uit het primair onderwijs aan onderwijsmateriaal. Het ontwikkelteam voor dit materiaal bestond uit:

- **Wetenschapper**: David van der Linden, geschiedenis
- **Projectleider Scholierenacademie**: Hannah Herder
- **Uitwisselingsdocent Scholierenacademie**: Hilde Coehoorn (De Kromme Akkers)
- **Adviserende docenten**: Nynke Oeben (OBS de Borgh - Stichting Quadraten)
- **Studentmedewerkers Scholierenacademie**: Fardau Swart (academische pabo), Lieke Gräber (academische pabo) en Jelle Bos (pabo)
- **Vormgeving Scholierenacademie**: Jitka van Dijk
- **Eindredactie Scholierenacademie**: Ymke van der Poel

Subsidies en Samenwerkingspartners

Dit materiaal is tot stand gekomen in samenwerking met historicus en onderzoeker David van der Linden en zijn NWO VIDI project “Building Peace: Transitional Justice in Early Modern France”.

Doelgroep en niveau

Dit lesmateriaal is ontwikkeld voor de bovenbouw van het basisonderwijs.

Contact en feedback

Voor vragen, opmerkingen of aanpassingen kunt u contact opnemen met scholierenacademie@rug.nl.

Auteursrechten en rechthebbenden

Bij de samenstelling van dit lesmateriaal is met zorg getracht alle rechthebbenden te achterhalen en te benaderen. Mocht u van mening zijn dat er onbedoeld inbreuk is gemaakt op uw rechten, dan verzoeken wij u contact op te nemen via scholierenacademie@rug.nl.

Dit lesmateriaal is vrij beschikbaar voor educatief gebruik binnen het Nederlandse primair onderwijs. Overname of verspreiding buiten deze context uitsluitend na toestemming van de Scholierenacademie.

Aan dit materiaal kunnen geen rechten worden ontleend. De makers hebben getracht de inhoud zo nauwkeurig mogelijk samen te stellen, maar zijn niet aansprakelijk voor eventuele onjuistheden.

INHOUDSOPGAVE

Inleiding 02
Leerdoelen 03
Over de wetenschapper 04
Vijanden Verzoenen 05
- Voorbereiding 05
- Verloop deel 1 05
- Verloop deel 2 06

Bijlagen 08
- Bijlage 1: Verzoenen of verbreken? 08
- Bijlage 2: Spelafloop A (spel gewonnen) 09
- Bijlage 3: Spelafloop B (spel verloren) 10
- Bijlage 6: Uitwerkingen werkbladen 11

INLEIDING

In dit lespakket ga je met de klas onderzoek doen naar overgangsrecht. Leerlingen ontdekken hoe conflicten tussen groepen mensen kunnen worden opgelost en raken bekend met de term overgangsrecht. Ze leren hoe er onderzoek gedaan kan worden naar rechtspraak in het verleden en onderzoeken zelf verschillende vormen van overgangsrecht aan de hand van interessante casussen uit de geschiedenis én de hedendaagse tijd.

Het lespakket start met een voorleesverhaal, waarna de klas het spel ‘Vijanden Verzoenen’ speelt om het einde van het verhaal te ontrafelen. Vervolgens bekijken de leerlingen een filmpje waarin onderzoeker David van der Linden vertelt over zijn onderzoek naar overgangsrecht in de zeventiende eeuw in Frankrijk. Daarna gaan de leerlingen zelf aan de slag: aan de hand van verschillende (waargebeurde) casussen onderzoeken ze hoe je vijanden kunt verzoenen. De onderdelen van dit lespakket kunnen in één dagdeel worden doorlopen, maar ook worden verspreid over meerdere lessen.

LEERDOELEN

Aan het einde van dit lespakket kunnen de leerlingen...

...in een groepje overleggen en discussiëren om weloverwogen beslissingen te maken tijdens een samenwerkingsspel.
...in eigen woorden uitleggen wat overgangsrecht is en waarom het belangrijk is.
...het verband herkennen tussen overgangsrecht in het verleden en in de huidige tijd.
...in eigen woorden omschrijven hoe je onderzoek kunt doen naar het verleden.
...stappen van wetenschappelijk onderzoek (zoals vragen stellen en conclusies trekken) toepassen op een casus over overgangsrecht.

Het lespakket sluit daarnaast aan bij de volgende SLO kerndoelen[1]:

Kerndoel 36

- De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en hun rol als burger.

Kerndoel 37

- De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Kerndoel 52

- De leerlingen leren over kenmerkende aspecten van de volgende tijdvakken: ontdekkers en hervormers, regenten en vorsten; pruiken en revoluties.
- Concrete onderwerpen zijn onder andere de reformatie; splitsing van de christelijke kerk; toenemende kritiek op de misstanden in de rooms-katholieke kerk en de breuk in de rooms-katholieke kerk door het optreden van Luther.

Kerndoel 52

- De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

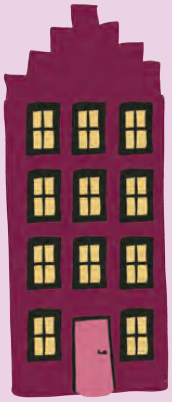

[1] Kerndoelen [Internet]. SLO. Beschikbaar op: https://www.slo.nl/sectoren/po/kerndoelen/

OVER DE WETENSCHAPPER

Dit lespakket is opgezet aan de hand van het onderzoek van dr. David C. van der Linden. Hij is historicus aan de Rijksuniversiteit Groningen en geïnteresseerd in de vraag hoe het verleden ons kan helpen actuele vraagstukken te begrijpen. Veel van de problemen waar we vandaag de dag mee worstelen – zoals de opvang van vluchtelingen, de klimaatcrisis en religieuze diversiteit – hebben namelijk een veel langere geschiedenis. Daarom is het belangrijk om te bestuderen hoe mensen daar in het verleden mee omgingen en te analyseren in hoeverre hun oplossingen succes hadden. Momenteel doet David onderzoek naar de geschiedenis van overgangsrecht* (transitional justice). Dat zijn de strategieën die samenlevingen bedenken om een burgerconflict op te lossen, bijvoorbeeld door middel van tribunalen, herstelbetalingen, amnestie en verzoeningscommissies**. Dit is een proces waarin de samenleving de overgang maakt van een periode van geweld, onderdrukking en conflicten, naar een stabielere en meer rechtvaardige situatie. Belangrijk hierbij is dat er recht wordt gedaan aan het leed van het verleden en dat men lessen trekt uit het verleden. Het streefpunt is verzoening: samen weer verder kunnen, ondanks het verleden. Centraal in zijn onderzoek staat het vredesproces na de Franse godsdienstoorlogen (1562–1598), een verwoestende reeks burgeroorlogen tussen katholieken en protestanten.

*Met de term 'overgangsrecht' wordt getracht de lading van de Engelse term 'transitional justice' te dekken, waarin 'recht' verwijst naar het algehele proces van de verzoening van vijanden[2].

**

Tribunaal: Een speciale rechtbank die (tijdelijk) wordt opgericht om uitspraken te doen over bijvoorbeeld oorlogsmisdaden[2-3].
Herstelbetaling: Betaling die door de aanvallende partij wordt gedaan om de aangerichte schade van een oorlog te vergoeden[2,4].
Amnestie: Het kwijtschelden van schuld of straf door autoriteiten bij een grote groep[2,5]. Wanneer dit gebeurt bij een individu wordt gesproken van het verlenen van gratie[5].
Verzoeningscommissies: Deze commissies doen onderzoek naar de gebeurtenissen in het verleden en hebben als doel om met beide partijen tot verzoening te komen[2-6].

[2] Van der Linden, D. (2025). Transitional Justice in the Spanish and French Kingdoms. In V. Soen, & Y. Junot (Eds.), Pacification and Reconciliation in the Spanish Habsburg Worlds (pp. 369–373). (Habsburg Worlds; Vol. 7). Brepols Publishers. https://doi.org/10.1484/M.HW-EB.5.141538
[3] Van Dale. Gratis woordenboek [Internet]. Van Dale. Beschikbaar op: https://www.vandale.nl/pages/gratis-woordenboek/tribunaal
[4] Van Dale. Gratis woordenboek [Internet]. Van Dale. Beschikbaar op: https://www.vandale.nl/pages/gratis-woordenboek/herstelbetaling
[5] Amnesty International. Gratie en mensenrechten [Internet]. Amnesty International. Beschikbaar op: https://www.amnesty.nl/encyclopedie/gratie-en-mensenrechten
[6] Amnesty International. Verzoening en mensenrechten [Internet]. Amnesty International. Beschikbaar op: https://www.amnesty.nl/encyclopedie/verzoening-en-mensenrechten

VIJANDEN VERZOENEN

VOORBEREIDING

- Vorm tafelgroepjes van 4-6 leerlingen.
- Zet de spellen klaar (voor ieder groepje één).
- Zet het filmpje klaar op het digibord.

VERLOOP DEEL 1

Verwonderen en verkennen

1 Lees het beginverhaal ‘Verzoenen of verbreken’ (pagina 8) voor aan de klas. Bespreek vervolgens het verhaal klassikaal, waarbij je samen reflecteert op het conflict en hoe dit zou kunnen worden opgelost. Je zou de volgende vragen kunnen stellen:

- Wat is er gebeurd?
- Wie waren erbij betrokken?
- Waar speelde het verhaal zich af?
- Wat zouden mogelijke oplossingen kunnen zijn voor het probleem?
- Hoe zou je ervoor kunnen zorgen dat iedereen zich weer goed voelt?
- Wat maakt deze situatie lastig?

2 Om de afloop van het verhaal te ontdekken spelen de leerlingen in groepjes het spel “Vijanden verzoenen”. Hun opdracht: binnen de speeltijd de vrede in het spel herstellen. Daarbij moeten ze voortdurend de voor- en nadelen tegen elkaar afwegen bij het nemen van gezamenlijke beslissingen.

Je kunt het spel eerst klassikaal uitleggen aan de hand van de spelhandleiding. Afhankelijk van de keuzes die een groepje maakt, kunnen ze het spel gezamenlijk winnen of verliezen. Daarmee verandert ook de afloop van het beginverhaal.

3 Geef elk groepje de afloop van het verhaal dat hoort bij de uitkomst van hun spel, zie bijlage 2 en 3 (pagina 9 en 10). Heeft het groepje het spel gewonnen, geef ze dan het afsluitende verhaal *Afloop A* (bijlage 2, pagina 9). Heeft het groepje het spel verloren, geef ze dan het afsluitende verhaal *Afloop B* (bijlage 3, pagina 10).

4 Bespreek klassikaal het verloop van het spel.

Hierbij kun je de volgende vragen behandelen:

- Welke acties hadden jullie nodig om het spel te winnen?
- Hadden bepaalde keuzes invloed op het verloop van het spel?
- Hoe werden de keuzes gemaakt? Hoe was de samenwerking?
- Wat zouden jullie anders doen als jullie het spel nog eens zouden spelen?

VERLOOP DEEL 2

Vragen, onderzoeken, analyseren en presenteren

1 De leerlingen kijken het filmpje ‘Vragen aan het verleden’, waarin wordt uitgelegd wat overgangsrecht is en ze kennismaken met wetenschapper David van der Linden. Scan de QR-code om de video te bekijken of gebruik deze link: https://video.rug.nl/media/t/0_6o928gh6

2 De leerlingen gaan onderzoeken welke strategieën geschikt zouden kunnen zijn om (burger)conflicten op te lossen binnen verschillende casussen. De casussen en werkbladen zijn te vinden op de website. De casussen uit het verleden (casussen A, B en C) zijn gebaseerd op gebeurtenissen in Frankrijk in de zestiende eeuw, die echt hebben plaatsgevonden. Het zijn casussen die David tijdens zijn onderzoek is tegengekomen. De casussen uit het heden (casussen D, E en F) zijn samen met leerkrachten ontwikkeld, op basis van realistische conflicten binnen een school en klas.

Scan de QR-code om naar de website van de Scholierenacademie te gaan.

Geef elk groepje een casus en het bijbehorende werkblad. Laat de leerlingen de casussen samen lezen. Daarna gaan ze, net zoals historicus David doet, de feiten op een rijtje zetten. Dit doen ze aan de hand van het bijbehorende werkblad waarop de vijf W-vragen staan:

1. Wie waren erbij betrokken?
2. Wat is er precies gebeurd?
3. Waar vond het plaats?
4. Wanneer vond het plaats?
5. Welke volgorde hadden de gebeurtenissen?

Vervolgens bedenkt elk groepje minimaal één verzoeningsactie om het conflict op te lossen. Het is belangrijk dat ze van elke actie kunnen uitleggen waarom deze bijdraagt aan verzoening en welke voor- en nadelen eraan verbonden zijn.

3 Als de leerlingen helder hebben wat hun verzoeningsactie(s) is(/zijn), bedenken ze een manier waarop zij dit kunnen presenteren aan de klas. Dit kan op verschillende (creatieve) manieren ingevuld worden. Denk aan een toneelstukje, een verhaal in sprookjesvorm, een stripverhaal of natuurlijk een 'gewone' presentatie. Het belangrijkste is dat uit de presentatie kort naar voren komt wat de context is en waarom de groep juist deze verzoeningsactie(s) heeft aangedragen.

4 Sluit af met een klassikaal gesprek over overgangsrecht en het doen van onderzoek naar het verleden. Maak expliciet de koppeling naar de eigen omgeving van de leerlingen. De volgende vragen kunnen hier een leidraad voor vormen:

- Waarom is het belangrijk dat wetenschappers onderzoek doen naar het verleden?
- Wat blijkt belangrijk bij het oplossen van conflicten waarbij grote groepen mensen betrokken zijn?
- Wat kunnen we leren van het verleden?
- In hoeverre leren mensen daadwerkelijk van het verleden?
- Hoe los jij zelf het liefst een conflict op?
- In hoeverre leer jij van eerdere (eigen) conflicten?

BIJLAGE 1

Verzoenen of verbreken?

Ergens, in een land hier ver vandaan, leefden twee groepen naast elkaar. De Stedelingen, die in de grote hoofdstad woonden, en de Dorpelingen, die in de kleine dorpen rond de stad hun leven hadden opgebouwd. Eeuwenlang vulden ze elkaar aan. Zo kwamen de Dorpelingen naar de stad voor de grote markten en om naar de film te gaan en de Stedelingen hadden de Dorpelingen nodig voor het onderwijs aan hun kinderen en het voorspellen van het weer. Iedereen had elkaar nodig, zo was het altijd geweest.

Maar de laatste jaren begon er iets te veranderen. De stad werd voller en voller en de Stedelingen wilden steeds meer ruimte voor nieuwe huizen en gebouwen. Hoewel er al generaties geleden duidelijke bouwafspraken waren gemaakt, werd een groot deel van het bos van de Dorpelingen zonder overleg gekapt om nieuwe huizen te bouwen. Voor de Stedelingen leek dit heel normaal, het was immers voor het algemeen belang. Maar voor de Dorpelingen voelde dat 'algemene belang' steeds meer als het belang van de stad alleen.

Woede groeide in de dorpen. "Ze trekken zich niks van ons aan!", klonk het bij de scholen en rondom de boerderijen. "Ze denken alleen maar aan zichzelf!". Toen er weken later weer graafmachines richting het bos trokken, was de maat vol. De Dorpelingen kwamen bij elkaar om te overleggen. Ze besloten dat een groepje van de oudste en wijste dorpsbewoners naar de stad zou gaan om te praten. Misschien konden ze zo tot een oplossing komen.

Het groepje vertrok naar de stad en de rest van de Dorpelingen wachtte in spanning af. De zon zakte achter de horizon, de lucht werd donker en er was nog altijd geen nieuws uit de stad. Langzaamaan vervaagde de hoop van de Dorpelingen. Pas diep in de nacht keerde het groepje terug, met slecht nieuws: de Stedelingen hadden niet naar hen willen luisteren.

Meerdere pogingen om samen tot een oplossing te komen liepen op niets uit. De Stedelingen vonden zichzelf erg belangrijk. Zij zorgden immers, volgens henzelf, dat de Dorpelingen ook fijn konden leven. Ondertussen groeide de woede onder de Dorpelingen. Ze bedachten een plan: als zij niet naar hun werk in de stad zouden gaan, zou de hele stad tot stilstand komen. De boten in de haven zouden niet meer kunnen aanmeren, het hotel zou geen receptionist en kok meer hebben en op het sportveld zou niemand meer kunnen voetballen.

Wekenlang bleven de Dorpelingen staken. Steeds meer bedrijven moesten hun deuren sluiten wegens een tekort aan mensen en materialen. De bakker had geen meel meer, de stratenmakers geen stenen en zelfs de bibliotheek lag er verlaten bij. Langzaamaan veranderde de stad in een spookstad.

Maar de jonge Stedelingen en Dorpelingen zagen wat de volwassen aanrichtten en besloten actie te ondernemen. In zo'n wereld wilden zij niet leven! Er was nog één plek geopend waar iets van hoop bestond: de rechtbank. De jongeren realiseerden zich dat het een race tegen de klok zou worden om Stedelingen en Dorpelingen samen in de rechtbank te krijgen. Want als zelfs de rechtbank zou verdwijnen, was er geen toekomst meer waarin zij samen konden leven.

BIJLAGE 2

Afloop A (spel gewonnen)

Na weken van staking en de sluiting van bijna alle belangrijke plekken in de stad, besloten de jonge Dorpelingen samen te werken met een groep jonge Stedelingen. Samen bedachten ze een plan: de twee groepen moesten naar de rechtbank worden gebracht. Het kostte veel overtuigingskracht en moeite, maar het plan slaagde! De Stedelingen en Dorpelingen waren moe van de lange, onzekere periode en verlangden naar een nieuwe start. Van beide groepen werd een aantal vertegenwoordigers naar de rechtbank gestuurd om het proces aan te gaan.

In de rechtbank werden alle belangrijke documenten bekeken en alle vragen besproken. De Stedelingen vonden dat zij het recht hadden om nieuwe huizen te bouwen; anders zouden veel mensen geen dak boven hun hoofd hebben. De Dorpelingen vonden het vooral belangrijk dat iedereen zich hield aan de gemaakte afspraken. De twee groepen bleven elkaar van alles verwijten, totdat de rechter hen tot stilte maande. "Kijk eens wat jullie hebben aangericht! De winkels zijn dicht, de bioscopen en theaters vertonen geen films en shows meer en de pleinen zijn helemaal uitgestorven. Is dit het echt waard?"

Langzaam drong het besef tot ze door: ze hadden het behoorlijk bont gemaakt en ze hadden elkaar eigenlijk meer nodig dan ze wilden toegeven. Na een zorgvuldig proces kwam er dan eindelijk een uitspraak van de rechter: De Stedelingen moesten zich houden aan de afspraken en samen met de Dorpelingen plannen maken voor nieuwe huizen. Ook zouden de Stedelingen herstelbetalingen moeten doen voor alle schade die ze hadden veroorzaakt. De Dorpelingen besloten de Stedelingen te vergeven, want alleen zo konden ze vredig met elkaar leven. Beide groepen vonden het belangrijk om dit nooit weer te laten gebeuren. Daarom werd er een jaarlijkse herdenking ingesteld. Een dag waarop stilgestaan wordt bij de grote stakingsperiode, maar ook waarop ze samen activiteiten doen en waarderen hoeveel ze elkaar eigenlijk nodig hebben.

Bespreek in je groepje de volgende vragen:

- Vinden jullie dat de situatie nu eerlijk is voor beide groepen?
- Doet de oplossing recht aan het leed van beide groepen?
- Zouden jullie het ook zo hebben opgelost? Waarom wel of waarom niet?

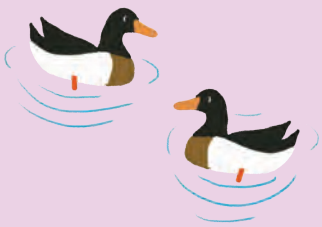

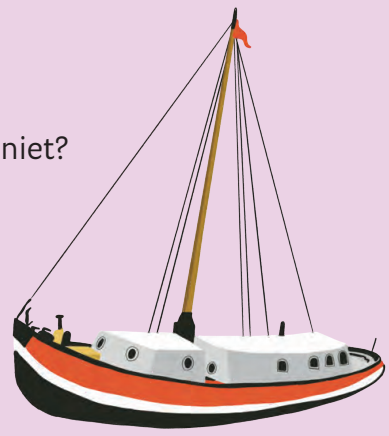

BIJLAGE 3

Afloop B (spel verloren)

Na weken van staking en de sluiting van bijna alle belangrijke plekken in de stad, besloten de jonge Dorpelingen samen te werken met een groep jonge Stedelingen. Samen probeerden ze de twee groepen naar de rechtbank te krijgen. Hoeveel hard ze ook hun best deden, het lukte niet om een eerlijk en open proces voor elkaar te krijgen. De Stedelingen bleven overtuigd van hun gelijk, terwijl de Dorpelingen eerst excuses wilden horen voor ze verder wilden praten. Toen er uiteindelijk geen werk meer overbleef voor de rechtbank, moest ook die haar deuren sluiten.

Zonder hoop op verzoening begonnen beide groepen langzaam hun eigen leven op te bouwen, zonder elkaar. Omdat ze elkaars kennis en materialen niet meer konden gebruiken, moesten ze zelf uitvinden hoe ze alles draaiende konden houden, Dat lukte.. Min of meer. Maar toch voelde het eenzamer dan ooit. De Stedelingen richtten hun eigen scholen op en gaven zelf les aan hun kinderen. De Dorpelingen misten de films die in de bioscopen in de stad waren te zien. Ergens diep vanbinnen misten ze elkaar, maar de recente gebeurtenissen stonden als een muur tussen hen in.

De jonge Dorpelingen en Stedelingen vonden het vreselijk, kon het nou echt niet anders? Misschien, heel misschien, zouden zij in de toekomst het tij nog kunnen keren. Maar voorlopig leek de vrede verder weg dan ooit.

Bespreek in je groepje de volgende vragen:

- Wat maakt het zo lastig om de vrede tussen de Stedelingen en Dorpelingen te herstellen?
- Wie zou volgens jullie een eerste stap naar vrede moeten zetten? En waarom precies deze groep?

BIJLAGE 4

Uitwerkingen werkbladen

CASUS A - ANTWOORDMODEL

DE AANVAL OP DAVID
(verleden)

In deze opdracht ga je net als historicus David van der Linden een conflict uitpluizen. Door goed te onderzoeken hoe de ruzie in elkaar steekt, kun je lessen voor de toekomst ontdekken.

Lees eerst samen de casus 'De aanval op David'.

Voordat er oplossingen bedacht kunnen worden is het belangrijk om de feiten op een rijtje te zetten. Beantwoord daarvoor de vijf W-vragen:

1. **Wie waren erbij betrokken? Noteer hun namen en geef aan welke rol zij hebben. Kies uit: slachtoffer - verdachte - getuige - rechter - overig.**
   David Montez = slachtoffer
   Jean = overig
   Groep mannen met dolken (aanvallers) = verdachten
   Piere = getuige
   Bernard = getuige

2. **Wat is er precies gebeurd?**
   Antwoord moet de volgende hoofdpunten bevatten:
   - *David wordt bij het huis van zijn vriend (Jean) aangevallen door mannen met dolken.*
   - *Pierre & Bernard verzorgen David zijn wonden.*
   - *De aanvallers worden aangeklaagd, maar kunnen niet gearresteerd worden omdat ze niet thuis zijn.*

3. **Waar vond het plaats?**
   In de buurt van het huis van Jean (de vriend van David).

4. **Wanneer vond het plaats?**
   1 februari 1665.

5 **Welke volgorde hadden de gebeurtenissen?**

Antwoorden moeten vergelijkbaar zijn met onderstaande:

Allereerst *verliet David het huis van zijn vriend Jean.*

Vervolgens *werd hij aangevallen door een groep mannen met dolken.*

Daarna *hebben twee getuigen, Pierre en Bernard, zijn wonden verzorgd.*

Tot slot *heeft David aangifte gedaan tegen zijn aanvallers.*

Nu heb je een goed beeld van wat er gebeurd is en waarom het conflict heeft plaatsgevonden.

Ruzies moeten opgelost worden, anders wordt de knoop in je maag groter en groter en dat is voor niemand prettig. Het is belangrijk dat de oplossing realistisch is en recht doet aan de mensen die pijn hebben ervaren. Als dat niet zo is, houdt een oplossing vaak geen stand en is de kans groot dat de geschiedenis zichzelf herhaalt.

Bedenk samen minimaal één actie waarmee het burgerconflict opgelost kan worden.
Eigen antwoord.

Wáárom zou precies deze actie in deze casus tot verzoening van de vijanden kunnen leiden?
Eigen antwoord.

Bij veel verstandige oplossingen moeten beide partijen een beetje geven en nemen: ze sluiten een compromis. Denk eens na hoe dat bij jullie actie zit; wat zijn de voor en nadelen?

SLACHTOFFER

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

VERDACHTEN

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

CASUS B - ANTWOORDMODEL

DE ONTVOERING VAN MARIE
(verleden)

In deze opdracht ga je net als historicus David van der Linden een conflict uitpluizen. Door goed te onderzoeken hoe de ruzie in elkaar steekt, kun je lessen voor de toekomst ontdekken.

Lees eerst samen de casus 'De ontvoering van Marie'.

Voordat er oplossingen bedacht kunnen worden is het belangrijk om de feiten op een rijtje te zetten. Beantwoord daarvoor de vijf W-vragen:

1 **Wie waren erbij betrokken? Noteer hun namen en geef aan welke rol zij hebben. Kies uit: slachtoffer - verdachte - getuige - rechter - overig.**

Marie = slachtoffer
Catherine = verdachte
Dorothé = verdachte
Mary = verdachte
Nicholas = overig
Judith = getuige
Francois = rechter

2 **Wat is er precies gebeurd?**

Antwoord moet de volgende hoofdpunten bevatten:

- *Marie is thuis en wordt dan plotseling ontvoerd door drie vrouwen (Catherine, Dorothé en Mary).*
- *De oom van Marie, Nicholas, mist Marie en gaat haar zoeken.*
- *Marie wordt vastgehouden in het klooster.*
- *De rechter wil de zaak niet behandelen vanwege geloof (protestant vs katholiek).*
- *De oom van Marie stapt naar de Kamer van het Edict (speciale rechtbank).*

3 **Waar vond het plaats?**

In de keuken waar Marie werkt, in het klooster waar Marie vast wordt gehouden, bij de plaatselijke rechtbank en bij de Kamer van het Edict (speciale rechtbank).

4 **Wanneer vond het plaats?**

28 januari 1677.

5 **Welke volgorde hadden de gebeurtenissen?**

Antwoorden moeten vergelijkbaar zijn met onderstaande:

Allereerst *werd Marie ontvoerd door drie vrouwen.*

Vervolgens *ontdekte Marie's oom dat ze werd vastgehouden in het klooster.*

Daarna *weigerde de rechter om de zaak te behandelen.*

Tot slot *stapte de oom van Marie daarom naar de Kamer van het Edict (speciale rechtbank).*

Nu heb je een goed beeld van wat er gebeurd is en waarom het conflict heeft plaatsgevonden.

Ruzies moeten opgelost worden, anders wordt de knoop in je maag groter en groter en dat is voor niemand prettig. Het is belangrijk dat de oplossing realistisch is en recht doet aan de mensen die pijn hebben ervaren. Als dat niet zo is, houdt een oplossing vaak geen stand en is de kans groot dat de geschiedenis zichzelf herhaalt.

Bedenk samen minimaal één actie waarmee het burgerconflict opgelost kan worden.
Eigen antwoord.

Wáárom zou precies deze actie in deze casus tot verzoening van de vijanden kunnen leiden?
Eigen antwoord.

Bij veel verstandige oplossingen moeten beide partijen een beetje geven en nemen: ze sluiten een compromis. Denk eens na hoe dat bij jullie actie zit; wat zijn de voor en nadelen?

SLACHTOFFER

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

VERDACHTEN

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

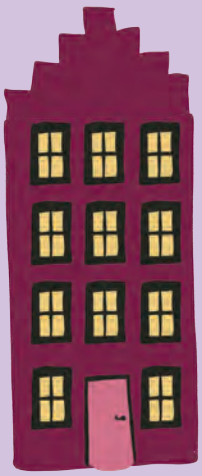

CASUS C - ANTWOORDMODEL

DE NOTARIS VAN BOREE
(verleden)

In deze opdracht ga je net als historicus David van der Linden een conflict uitpluizen. Door goed te onderzoeken hoe de ruzie in elkaar steekt, kun je lessen voor de toekomst ontdekken.

Lees eerst samen de casus 'De Notaris van Borree'.

Voordat er oplossingen bedacht kunnen worden is het belangrijk om de feiten op een rijtje te zetten. Beantwoord daarvoor de vijf W-vragen:

1 **Wie waren erbij betrokken? Noteer hun namen en geef aan welke rol zij hebben. Kies uit: slachtoffer - verdachte - getuige - rechter - overig.**

Louis = slachtoffer
Henri = overig
Sophie = overig
Maxime = getuige
Lucie = getuige
Dorpsbewoners die stenen gooiden = verdachten

In deze casus zijn de rollen van met name Henri en Sophie niet helemaal duidelijk, ze zouden met de juiste onderbouwing ook als verdachte gezien kunnen worden. Dit is een goed voorbeeld waarin leerlingen zien dat het op verschillende manieren geïnterpreteerd kan worden.

2 **Wat is er precies gebeurd?**

Antwoord moet de volgende hoofdpunten bevatten:

- *Louis verhuurt een huis en de bewoners, Henri en Sophie betalen de huur niet meer.*
- *Louis vertelt de bewoners dat ze hun huis moeten verlaten.*
- *De bewoners weigeren het huis te verlaten, zij zeggen dat ze gewoon huur betalen.*
- *De inwoners van het dorp stemmen dat Henri en Sophie mogen blijven en verjagen Louis uit het dorp.*
- *Louis stapt naar de Kamer van het Edict (speciale rechtbank).*

3 **Waar vond het plaats?**

Het dorp Boree, bij het huis van Louis en het dorpsplein, kamer van Edict (speciale rechtbank).

4 **Wanneer vond het plaats?**
3 juni 1667.

5 **Welke volgorde hadden de gebeurtenissen?**
Antwoorden moeten vergelijkbaar zijn met onderstaande:
Allereerst *probeert notaris Louis zijn niet-betalende huurders, Henri en Sophie, uit huis te zetten.*
Vervolgens *weigeren de bewoners om hun huis te verlaten zonder goede reden.*
Daarna *besluit het dorp dat ze mogen blijven en jagen ze Louis weg met stenen.*
Tot slot *dient Louis een klacht in bij de Kamer van het Edict en vindt hij twee getuigen, Maxime en Lucie.*

Nu heb je een goed beeld van wat er gebeurd is en waarom het conflict heeft plaatsgevonden.

Ruzies moeten opgelost worden, anders wordt de knoop in je maag groter en groter en dat is voor niemand prettig. Het is belangrijk dat de oplossing realistisch is en recht doet aan de mensen die pijn hebben ervaren. Als dat niet zo is, houdt een oplossing vaak geen stand en is de kans groot dat de geschiedenis zichzelf herhaalt.

Bedenk samen minimaal één actie waarmee het burgerconflict opgelost kan worden.
Eigen antwoord.

Wáárom zou precies deze actie in deze casus tot verzoening van de vijanden kunnen leiden?
Eigen antwoord.

Bij veel verstandige oplossingen moeten beide partijen een beetje geven en nemen: ze sluiten een compromis. Denk eens na hoe dat bij jullie actie zit; wat zijn de voor en nadelen?

SLACHTOFFER

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

VERDACHTEN

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

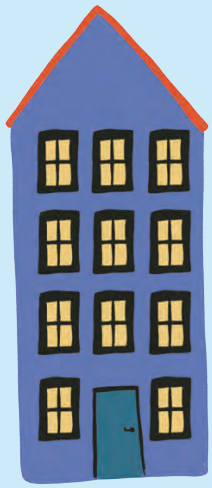

CASUS D - ANTWOORDMODEL

GECANCELD?
(heden)

In deze opdracht ga je net als historicus David van der Linden een conflict uitpluizen. Door goed te onderzoeken hoe de ruzie in elkaar steekt, kun je lessen voor de toekomst ontdekken.

Lees eerst samen de casus 'Gecanceld?'.

Voordat er oplossingen bedacht kunnen worden is het belangrijk om de feiten op een rijtje te zetten. Beantwoord daarvoor de vijf W-vragen:

1 **Wie waren erbij betrokken? Noteer hun namen en geef aan welke rol zij hebben. Kies uit: partij A - partij B - getuige - rechter - overig.**

Robin = partij A
Populaire natuurbeschermingsgroep = partij B
Instagram gebruikers = overig
Groot merk = overig

2 **Wat is er precies gebeurd?**

Antwoord moet de volgende hoofdpunten bevatten:

- *Robin plaatst een kritisch bericht op Instagram.*
- *Er verschijnen veel boze reacties op het bericht.*
- *Robin plaatst een uitlegvideo en biedt zijn excuses aan.*
- *Een groot merk stopt de samenwerking met Robin.*

3 **Waar vond het plaats?**

Op Instagram.

4 **Wanneer vond het plaats?**

1 februari 2023.

5 **Welke volgorde hadden de gebeurtenissen?**

Antwoorden moeten vergelijkbaar zijn met onderstaande:

Allereerst *plaatst Robin een kritisch bericht op Instagram.*

Vervolgens *wordt er door verschillende mensen kritisch en boos gereageerd op het bericht.*

Daarna *biedt Robin excuses aan in een uitlegvideo.*

Tot slot *zet een groot merk de samenwerking met Robin tijdelijk stop.*

Nu heb je een goed beeld van wat er gebeurd is en waarom het conflict heeft plaatsgevonden.

Ruzies moeten opgelost worden, anders wordt de knoop in je maag groter en groter en dat is voor niemand prettig. Het is belangrijk dat de oplossing realistisch is en recht doet aan de mensen die pijn hebben ervaren. Als dat niet zo is, houdt een oplossing vaak geen stand en is de kans groot dat de geschiedenis zichzelf herhaalt.

Bedenk samen minimaal één actie waarmee het conflict opgelost kan worden.
Eigen antwoord.

Wáárom zou precies deze actie in deze casus tot verzoening van de partijen kunnen leiden?
Eigen antwoord.

Bij veel verstandige oplossingen moeten beide partijen een beetje geven en nemen: ze sluiten een compromis. Denk eens na hoe dat bij jullie actie zit; wat zijn de voor en nadelen?

PARTIJ A

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

PARTIJ B

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

CASUS E - ANTWOORDMODEL

ONDUIDELIJKE REGELS
(heden)

In deze opdracht ga je net als historicus David van der Linden een conflict uitpluizen. Door goed te onderzoeken hoe de ruzie in elkaar steekt, kun je lessen voor de toekomst ontdekken.

Lees eerst samen de casus 'Onduidelijke regels'.

Voordat er oplossingen bedacht kunnen worden is het belangrijk om de feiten op een rijtje te zetten. Beantwoord daarvoor de vijf W-vragen:

1. **Wie waren erbij betrokken? Noteer hun namen en geef aan welke rol zij hebben. Kies uit: partij A - partij B - getuige - rechter - overig.**
   Alex = Partij A
   Noa = Partij B
   Sacha = getuige
   Meester = rechter

2. **Wat is er precies gebeurd?**
   Antwoord moet de volgende hoofdpunten bevatten:
   - *Er wordt een balspel op het schoolplein gespeeld.*
   - *Door miscommunicatie over een spelregel ontstaat er tussen twee kinderen discussie.*
   - *Meerdere kinderen bemoeien zich ermee.*
   - *Alex geeft Noa een duw.*
   - *Sacha besluit de meester erbij te halen.*

3. **Waar vond het plaats?**
   Op het schoolplein in de pauze.

4. **Wanneer vond het plaats?**
   Vrijdagmiddag 7 november 2025.

5 **Welke volgorde hadden de gebeurtenissen?**

Antwoorden moeten vergelijkbaar zijn met onderstaande:

Allereerst *gooit Alex een bal tegen Noa aan bij een balspel op het plein.*
Vervolgens *raken Alex, Noa en andere kinderen in een discussie.*
Daarna *geeft Alex Noa een duw.*
Tot slot *besluit Sascha om de meester erbij te halen.*

Nu heb je een goed beeld van wat er gebeurd is en waarom het conflict heeft plaatsgevonden.

Ruzies moeten opgelost worden, anders wordt de knoop in je maag groter en groter en dat is voor niemand prettig. Het is belangrijk dat de oplossing realistisch is en recht doet aan de mensen die pijn hebben ervaren. Als dat niet zo is, houdt een oplossing vaak geen stand en is de kans groot dat de geschiedenis zichzelf herhaalt.

Bedenk samen minimaal één actie waarmee het conflict opgelost kan worden.
Eigen antwoord.

Wáárom zou precies deze actie in deze casus tot verzoening van de partijen kunnen leiden?
Eigen antwoord.

Bij veel verstandige oplossingen moeten beide partijen een beetje geven en nemen: ze sluiten een compromis. Denk eens na hoe dat bij jullie actie zit; wat zijn de voor en nadelen?

PARTIJ A

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

PARTIJ B

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

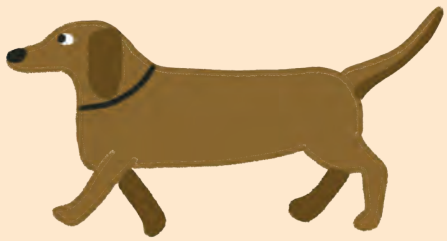

CASUS F - ANTWOORDMODEL

DE VOETBALMUUR
(heden)

In deze opdracht ga je net als historicus David van der Linden een conflict uitpluizen. Door goed te onderzoeken hoe de ruzie in elkaar steekt, kun je lessen voor de toekomst ontdekken.

Lees eerst samen de casus 'De voetbalmuur'.

Voordat er oplossingen bedacht kunnen worden is het belangrijk om de feiten op een rijtje te zetten. Beantwoord daarvoor de vijf W-vragen:

1 **Wie waren erbij betrokken? Noteer hun namen en geef aan welke rol zij hebben. Kies uit: partij A - partij B - getuige - rechter - overig.**

Sam = partij A
Meneer de Vries = partij B
Ouders van Sam = dezelfde partij als Sam / overig

2 **Wat is er precies gebeurd?**

Antwoord moet de volgende hoofdpunten bevatten:

- *Sam (en ouders) heeft een voetbalmuur tegen de gezamenlijke schutting met meneer de Vries neergezet.*
- *Meneer de Vries eist dat er gestopt wordt met steeds tegen de schutting te trappen.*
- *Na een maandenlange ruzie haalt meneer de Vries de voetbalmuur zelf weg.*
- *Sam en ouders zijn erg boos en eisen dat de muur wordt teruggezet.*

3 **Waar vond het plaats?**

De achtertuin van Sam en meneer de Vries.

4 **Wanneer vond het plaats?**

Zondagochtend 11 mei 2025 en de dagen daarna.

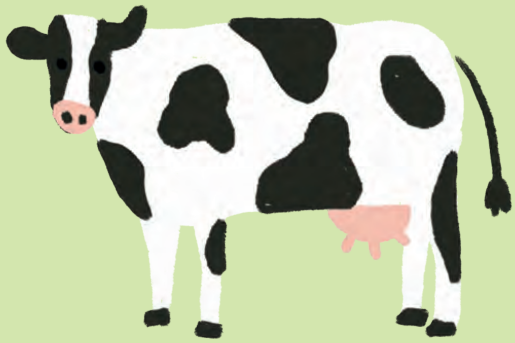

5 **Welke volgorde hadden de gebeurtenissen?**

Antwoorden moeten vergelijkbaar zijn met onderstaande:

Allereerst *plaatsen Sam en ouders een voetbalmuur tegen de gezamenlijke schutting met meneer de Vries.*

Vervolgens *eist meneer de Vries dat de muur wordt weggehaald en dat Sam niet meer tegen de schutting aan trapt.*

Daarna *besluit meneer de Vries zelf om de voetbalmuur weg te halen.*

Tot slot *worden Sam en ouders erg boos omdat zij vinden dat meneer de Vries van hun spullen af moet blijven.*

Nu heb je een goed beeld van wat er gebeurd is en waarom het conflict heeft plaatsgevonden.

Ruzies moeten opgelost worden, anders wordt de knoop in je maag groter en groter en dat is voor niemand prettig. Het is belangrijk dat de oplossing realistisch is en recht doet aan de mensen die pijn hebben ervaren. Als dat niet zo is, houdt een oplossing vaak geen stand en is de kans groot dat de geschiedenis zichzelf herhaalt.

Bedenk samen minimaal één actie waarmee het conflict opgelost kan worden.
Eigen antwoord.

Wáárom zou precies deze actie in deze casus tot verzoening van de partijen kunnen leiden?
Eigen antwoord.

Bij veel verstandige oplossingen moeten beide partijen een beetje geven en nemen: ze sluiten een compromis. Denk eens na hoe dat bij jullie actie zit; wat zijn de voor en nadelen?

PARTIJ A

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

PARTIJ B

Voordelen:
Eigen antwoord.

Nadelen:
Eigen antwoord.

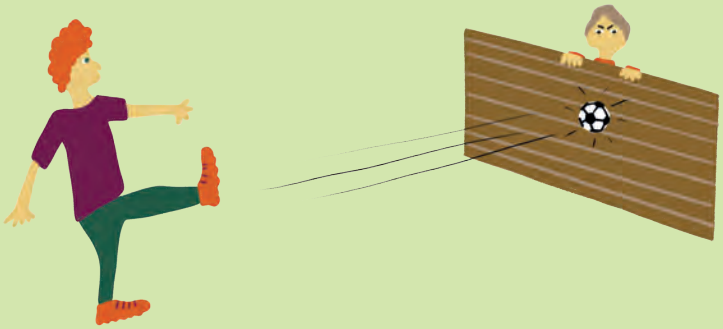

VOLLE
MELK

MAGERE
YOGHURT
KARNE
MELK

